

VALFRIHET OCH FÖRENKLING AV DEN FLERKANALIGA FINANSIERINGEN AV SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRD Förslag 31.5.2016

Grupp av utredningspersoner

Regeringens riktlinjer den 5 april 2016

– Utredningspersonernas slutsatser

- Regeringen betonar på ett konkret sätt att avsikten är att genomföra omfattande valfrihet inom social- och hälsovård utgående från mängproducentmodellen
- Landskapen tilldelas tydliga uppgifter som producent, förvaltare av myndighetsuppgifter, garant för rättigheter i enlighet med grundlagen (vid behov genom att upprätthålla den egna produktionen) och som den som tillhandahåller valfrihet
- Ordnandet och produktionen tilldelas till olika juridiska personer inom landskapet
- Konkurrensneutralitet och en låg tröskel för att komma ut på marknaden betonas
- Särskilt månar man om små och medelstora företags möjlighet att delta i produktionen av tjänster
- Statens styrande roll för att trygga en omfattande valfrihet och mängproducentmodellen är stark. Detta gäller även IT-förvaltning. I övrigt är styrningen avtalsbaserad.

Anmärkning

- Utmaningarna är desamma i alla västländer och reformerna avsedda för att hantera dessa fortsätter
- Social- och hälsovården stödjer sig överallt på offentlig finansiering
- Den offentliga sektorn har huvudansvaret i skattefinansierade system och den privata sektorn är ett komplement
-
- Styrnings- och finansieringsmodeller utvecklas för att bli ännu mer sofistikerade oberoende av grundsystem
- Teknologi, medvetenhet, digitalisering, egenvård och "delad vård" är de viktigaste utvecklingskrafterna
- Åläggandet av ansvar på medborgarna och ökad egenmakt uppmuntrar till företagsamhet och utövar påtryckningar för valfrihet
- IT-beredskapen i Finland är bra

Föreslagna finansieringsformer

- Fast ersättning för verksamhet med invånaransvar som grundar sig på invånarantal och behovet av tjänster (s.k. behovsstandardiserad finansiering genom kapitation)
- Tilläggsfinansiering för genomförandet av kvalitets- och resultatmålen
- Verksamhetsspecificerad tilläggsfinansiering av verksamheter prioriterade enligt hälsovårds- och välfärdspolitiska mål
- I väldefinierade tjänster fast finansiering för vård- eller serviceepisod ("produkt- eller paketprissättning"), vari kan ingå ytterligare omgångar beroende av effekt
- Ersättning på prestationsbasis
- Personlig budgetering

Omfattande valfrihet inom social- och hälsovård

- Staten beslutar om de tjänster för vilka det råder frihet att välja tjänsteproducent bland sådana som är godkända (s.k. auktoriseringsförfarande eller godkännande i producentregistret)
- För varje tjänst som omfattas av valfrihet fastställs kraven som ställs på producenten inom följande områden:
 - yrkeskompetens,
 - resurser som krävs för upprätthållandet av verksamheten,
 - ekonomisk bärkraft,
 - kvalitetssystem samt system för uppföljning och rapportering (den sistnämnda producerar information till både medborgare som grund för val och anordnaren för uppföljning och bedömning)

Omfattande valfrihet inom social- och hälsovård

- Ersättningen som betalas till producenten från offentliga medel för samma tjänst är enhetlig för alla offentliga och privata producenter samt producenter inom den tredje sektorn
- "Pengarna följer invånaren" det vill säga att den offentliga finansieringsandelen anvisas till den producent som invånaren valt
- Staten beslutar (genom förordning) om klientavgifter som också överensstämmer med samma tjänst oberoende av producent
- *Mellan tjänsteproducenter förekommer konkurrens om kvalitet, inte pris.*
- Staten anvisar till landskapen finansiering för ordnande av social- och hälsovårdstjänster, som till största del grundar sig på behovsstandardiserad kapitation. Staten kan dessutom använda hälsovårds- och välfärdspolitiska mål och incitament som styr ekonomiska effektivitetskrav

Omfattande valfrihet inom social- och hälsovård

- Landskapet ansvarar som anordnare för tjänster som ingår inom en omfattande valfrihet och avtal som ingås mellan producenter och deras uppföljning
- Landskapet betalar offentliga finansieringsandelar enligt avtalen till tjänsteproducenterna och övervakar att avtalsvillkoren följs
- Staten och landskapet kommer överens om detaljer för genomförandet av valfrihetssystemet inom landskapet

Omfattande valfrihet inom social- och hälsovård

- För ärendehantering väljer invånaren primärt en *social- och hälsovårdscentral*, i vars uppgifter ingår produktionen av senare fastställda grundläggande tjänster och som dessutom genomför en yrkesmässig behovsbedömning av andra tjänster.
- Övriga offentligt finansierade tjänster som ingår inom omfattande valfrihet kan fås enligt konstaterat behov från social- och hälsovårdscentralen utgående från *remiss* eller *servicehandledning*. Inom omfattande valfrihet ingår även social- och hälsovårdstjänster vars användning berättigas av ett *förmånsbeslut* som tagits av myndighet

Basservice och tjänster på basnivå

- Social- och hälsovårdscentral med invånaransvar
 - Socialarbete i enlighet med socialvårdslagen
 - Social handledning
 - Social rehabilitering
 - Familjearbete
 - Missbrukarvård
 - Mentalhälsoarbete
 - Rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor
 - Besök hos allmänläkare
 - Självständig hälsovårdar- och sjuksköterskemottagning
 - *Barn- och mödravårdsgivning*
 - Främjande och förebyggande av annan typ av hälsa

Social- och hälsovårdscentral

- Invånaren skriver in sig, kan byta producent var sjätte månad
- Finansieringsmodell: behovsstandardiserad kapitation, som kan kombineras med
 - Tilläggsfinansiering för genomförandet av kvalitets- och resultatmål
 - Verksamhetsspecificerad tilläggsfinansiering av verksamheter prioriterade enligt hälsovårds- och välfärdspolitiska mål
 - Servicespecifika klientavgifter redovisas till social- och hälsovårdscentralen.

Motiveringar

- Utför integration av social- och hälsovårdstjänster på basnivå
- Genomför mål för främjande av övergripande folkhälsa och välbefinnande enligt den s.k. Alma-Atan-deklarationen
- Motsvarar långtgående den nya tjänsteorganisationen på basnivå och därför leder inte reformen i detta avseende till organisationsförändringar av grundläggande natur och underlättar genomförandet av förändringen

Övrig basservice och övriga specialtjänster

- Invånaren väljer tjänsteproducent efter att han eller hon fått myndighetens beslut eller en remiss från social- och hälsovårdscentralen eller servicehandledning
 - Hemservice
 - Hemsjukvård
 - Boendeservice
 - Service på en institution
 - Service som stöder rörlighet
 - Rehabiliterings- och terapitjänster
 - Skol- och studerandehälsovård
 - Munhälsovård
 - Övriga specialtjänster (till exempel närings- eller talterapi och fotvård)
- Specialtjänster enligt landskapets statligt fastställda principer

Övrig basservice

- Finansieringsmodellerna fastställs för respektive tjänst:
 - Ersättning på prestationsbasis eller fasta och rörliga finansieringsposter lämpliga för typen av kombinerade tjänster
 - I väldefinierade tjänster fast finansiering för vård- eller serviceepisod ("produkt- eller paketprissättning"), vari kan ingå ytterligare omgångar beroende av effekt, eller en individuell budgetering
 - Till tjänsteproducenten betalas fastställda klientavgifter
- Mun- och tandvård ingår inom ramen för omfattande valfrihet och stödjer sig på mångproducentmodellen
 - Invånaren väljer tjänsteproducent direkt *utan* servicestyrning
 - Barn och unga (under 18 år) betalar ingen klientavgift
 - Staten bekräftar enligt den ovan framförda allmänna principen klientavgifterna och de prestationsbaserade ersättningarna som betalas till tjänsteproducenten

Flexibiliteten inom och reformen av tjänsteproduktion främjas av principerna för ordnandet av omfattande valfrihet

- Social- och hälsovårdscentralerna kan även sköta sina föreskrivna uppgifter genom att utnyttja underleverantörer och genom att nätverka sinsemellan till exempel inom verksamhet gällande specialkompetens
- Tjänsteproducenterna har möjlighet att samla tjänster som omfattas av valfrihet till större helheter och bildandet av olika tjänstehelheter uppmuntras
- Tjänsteproducenterna tryggas en möjlighet att ta serviceinitiativ och anmäla sin beredskap att åta sig delar av landskapets tjänsteproduktion
- Enligt statens riktlinjer åläggs landskapen att ordna konkurrensutsättningar av koncept som söker nya lösningar
- Tjänsteproducenterna (landskapets producenter samt producenter inom den privata och tredje sektorn) är skyldiga att underlätta invånarnas val genom att öppet meddela den information som anmäls till anordnaren som en del av uppföljning, bedömning och övervakning

Förenkling av finansieringen via flera kanaler

- Uppbörderna av avgifterna för sjukförsäkring genomförs i fortsättningen som en del av den statliga beskattningen och motsvarande medel ingår i statsandelen som betalas till landskapen
- Sjukförsäkringsersättningar som betalas till patienter för användningen av tjänster inom den privata sektorn upphör
- Finansieringsansvaret för läkemedelsersättningar inom öppenvården ligger hos landskapen.
- Finansieringsansvaret för laboratorie- och utbildningstjänster som genomförs i offentligt finansierad social- och hälsovård ligger hos landskapen
- Ansvar att ordna och finansiera resekostnader överförs till landskapen

Förenkling av finansieringen via flera kanaler

- Finansieringen av krävande rehabilitering, rehabiliterande psykoterapi och behovsprövad rehabilitering som ordnas och ersätts av FPA avgörs som en del av totalreformen av rehabiliteringssystemet
- Finansieringen och ordnandet av den lagstadgade företagshälsovården fortsätter på nuvarande sätt. Ersättningsgrunderna utvecklas så att sjukvårdstjänsterna som omfattas av företagshälsovård stödjer i försättningen bättre än tidigare en tidig upptäckt av sjukdomar i anknytning till arbetet samt upprätthållande och främjande av arbetsförmågan
- Studerandehälsovården ingår i landskapets skyldighet att ordna och omfattas av finansieringsansvaret. Under övergångsperioden kvarhålls Studenternas hälsovårdsstiftelse som tjänsteproducent. En del av dess verksamhet finansieras av avgifter som uppbärs av de studerande

Statens styrning

- Styrningsenheten vid SHM
 - Valvira
 - THL
 - FPA
-
- Beredningsarbetet för genomförandet av reformen måste inledas snarast

Statens styrning

- Styrningsenheten vid SHM
 - Uppgifter i enlighet med lagen för ordnandet
 - Beredning av fastställande av grunderna för beräkning av statsandelen för landskapen
 - Beredning av fastställande av klientavgifter
 - Reglering av valfrihetssystemet och mångproducentmodellen

Statens styrning

- Valvira
 - Godkännande av lagstadgad och yrkesutbildad personal med skyddad yrkesbeteckning och upprätthållande av registret över yrkespersoner inom social- och hälsovård
 - Beviljande av auktorisation till privata och tredje sektorns tjänsteproducenter
 - Övervakning av tjänsteproducenter och yrkesutbildad personal
 - Utvärdering och registrering av tjänsteproducenter som är godkända att omfattas av valfrihetssystemen

Statens styrning

- THL
 - Tjänster som stödjer genomförandet av medborgarnas valfrihet
 - Riksomfattande informationshantering av produktionsinformation gällande social- och hälsovårdstjänster
 - Utvärderings- och forskningsverksamhet som stödjer SHM:s styrningsenhet
- FPA
 - Upprätthållandet av KanTa-arkivet och tjänsten Omakanta som möjliggör integrering av patient- och klientuppgifter
 - Utbetalning av läkemedelsersättning för invånarnas öppenvård
 - Utvärdering och registrering av producenter som tillhandhåller krävande rehabiliteringstjänster samt utbetalning av ersättning för dessa

Landskapens uppgifter

- I landskapets uppgifter ingår
 - En allmän uppgift att ordna enligt lagen om ordnandet
 - Myndighetsuppgifter
 - Styrning av produktionsstruktur
 - Administrering av avtal som ingås mellan tjänsteproducenter
 - Utvärdering av tjänsteproducenterna samt beslut om belöning eller sanktionering av dessa enligt principer som fastställts av staten

Landskapens uppgifter

- I landskapets uppgifter ingår
 - Egen serviceverksamhet (separat juridisk person)
 - Som separat angivna uppgifter miljö- och hälsoskydd, räddningsväsendet och prehospital akutsjukvård samt jour dygnet runt (obs. samarbetsförpliktelse)
 - Integrering av servicekedjor genom avtalsstyrning
 - Möjliggörande av produktion av och tillträde till marknaden för mångsidiga social- och hälsovårdstjänster

Beredning i anknytning till genomförandet av förslagen

- Ska inledas den 1 januari 2017
- Statens styrningsenhet och projektorganisation i samarbete med Valvira, THL och FPA

Beredningsuppgifter

1. Utbetalningsmodell för statsandelen till landskapen
2. Beslut om tjänster som ingår inom omfattande valfrihet
3. Ersättningsmodell för social- och vårdcentral med befolkningsansvar
 - Behovsstandardiserad kapitation
 - Kriterier för tilläggsfinansiering: kvalitets- och resultatmål, hälsovårds- och välfärdspolitiska mål
 - Beräkningsmodellen för ersättning genom kapitation grundar sig på THL:s kommunspecifika beräkningar av statsandelar

Beredningsuppgifter

4. Övriga ersättningsmodeller för tjänster som ingår inom ramen för valfrihet
5. Fastställande av klientavgifter
6. Valfrihet inom den offentliga social- och hälsovården
 - Enhetlig prissättning och maximala avgifter
7. Godkännande av att producenterna deltar i valfrihetssystemet
8. Modellavtal för tjänster som omfattas av valfrihet

Beredningsuppgifter

9. Uppföljning och utvärdering av avtalen samt planering av informationssystem som stödjer invånarnas val

- Social-Hilmo som upprätthålls av THL
- KanTa-arkivet som upprätthålls av FPA
- THL:s Förteckning över tjänster och Palveluvakaa
- Produktionskostnader för tjänsteproducenter!
- Närmare planer: digitalisering av reformprojektet, beredningsgrupp för ICT-tjänster och planering av IT-förvaltning

10. Invånarnas delaktighet och möjligheter att påverka

Grupp av utredningspersoner

- Ordförande, professor Mats Brommels
- Direktör för äldreomsorgs- och handikappservice Timo Aronkytö
- Översocialråd Aulikki Kananoja
- Professor Paul Lillrank
- Professor Kari Reijula

Tack!

